

Verdens nordligste tannlege. Solveig Anna Thorvaldsdottir har jobbet snart seks år som tannlege i Longyearbyen. Hun trives godt i jobben, og på fritiden finner hun glede i den ville naturen som venter rett utenfor døra. Foto: Maria Philippa Rossi

Tannhelse i høyden

Til tross for strenge vektrestriksjoner på flyet fra Kathmandu: Da Solveig Anna Thorvaldsdottir dro til Himalaya for å gå fjelltur hadde hun sekken full av tannbørster som hun delte ut underveis.

 MARIA PHILIPPA ROSSI

– De hadde aldri sett så fine tannbørster før!

Solveig smiler og ler. På en kafé i Longyearbyen, ved siden av det lokale sykehuset som rommer verdens nordligste tannklinikk, forteller hun entusiastisk om møtet med Himalaya, Nepal og menneskene der.

Idéen til reisen hadde hun fått som nyutdannet tannlege, for mange år siden. En kollega hadde deltatt på

en «health care trek» i Himalaya hvor helsepersonell hadde gått noen dager i fjellene, satt opp camp og så tilbudt behandling til alle som kom innom.

– Han fortalte om mye tannrens og trekking av tenner – og generell primærbehandling for å få bort infeksjoner. For meg ble det starten på en drøm.

Da Solveig ikke kunne jobbe som tannlege i Nepal bestemte hun seg for å ta med tannbørster og dele ut. Barna var henrykte over å få myke, fargerike tannbørster. Foto: Solveig Anna Thorvaldsdottir

På toppen av Gokyo Ri, 5 457 moh. Turen til Nepal endte opp med å bli mye mer enn bare en fjelltur, det ble et møte med en fascinerende kultur og mennesker. Foto: privat

Alene i isødet

Solveig ble ferdig utdannet tannlege på Island i 2008, og året etter flyttet hun til Norge. Først til Førde, og så videre til Tromsø, og nå har familien bodd snart seks år på Svalbard.

– Jeg kom til Longyearbyen fordi jeg så en annonse i Tidende. Vi hadde ikke planer om å flytte fra Tromsø, men dette var for spennende til å ikke prøve.

Det å være den eneste tannlegen i Arktis byr på daglige utfordringer.

– Jeg får inn ekstremt mye akutt. Hvis jeg havner i en utfordrende situasjon kan jeg få støtte fra spesialister i Tromsø via telefon, men jeg gjør alt for å unngå det. Jeg utfører ikke vanskelig kirurgi, og starter heller ikke prosjekter jeg ikke tror jeg klarer å fullføre. Avanserte kaus blir alltid henvist til fastlandet, forteller hun.

Longyearbyen er den største bosettingen på Svalbard med cirka 2 600 innbyggere. Mange flytter opp for noen måneder eller et år, og ender opp med å trives og forlenge

oppholdet. I prosessen glemmer de ofte tannlegesjekkene når de er på fastlandet, for «de skal jo snart flytte hjem». Til slutt ender de opp hos Solveig.

– Den type tannhelseproblemer som jeg ser her er sjeldnere på fastlandet. Folk kan ha gått fem-ti år uten et besøk hos tannlegen, og da dukker det opp store problemer.

Tre ganger i året kommer det en tannpleier som hjelper til med undersøkelser og tannrens, så Solveig kan konsentrere seg om behandling av barn og voksne, turister, forskere og båtpersonell i cruisesesongen.

Drømmen om Himalaya

Selv om livet på Svalbard, med vakker natur på alle kanter, er en drøm i seg selv, la Solveig aldri fra seg tanken om å bidra som tannlege i Himalaya. Første mulighet kom i 2015, men da ble Nepal rammet av et ødeleggende jordskjelv. Så kom koronapandemien, og det har vært vanskelig å reise i flere år.

Ama Dablam (fjelltoppen til høyre) kalles verdens vakreste fjell. Solveig gikk sammen med en guide og en porter, og lærte mye om Nepal underveis. Foto: Solveig Anna Thorvaldsdottir

Utsikten fra halvveis opp mot Gokyo Ri. Befolkningen i den lille byen ved foten av fjellet må gå tre dager til Namche Bazaar om de trenger tannlege. Foto: Solveig Anna Thorvaldsdottir

Ro i sjelen, ro i sinnet. Solveig forteller at turen til Nepal ga en indre ro, som hun også finner blant fjellene på Svalbard. Foto: privat

I fjor høst så Solveig en annonse for en «health trek» der jordmødre, leger og øyeleger skulle være med. Hun søkte og fikk plass, og bestilte flybilletter og hotell.

– Dessverre ble turen kansellert ikke lenge før avreise. Nepal skulle ha nasjonalvalg, og da er det forbudt å samle folk i måneden før valget.

Det sammenfalt med da turen skulle være, og uten muligheter for å samle folk for å yte helsehjelp, så arrangørene ingen annen løsning enn å avlyse.

Solveig forteller at hun var oppgitt, men bestemte seg til slutt for å dra likevel.

– Jeg hadde jo flybilletter og hotell. Jeg gjorde en del research, og endte opp med å bestille en tur med en lokal turoperatør til Gokyo Ri, en fjelltopp med utsikt til fire 8 000-metere.

Verdens høyeste tannklinik

På Svalbard får Solveig innimellom besøk av folk som vil innom den nordligste tannklinikken i verden.

På 3 400 meters høyde i nepalesisk Himalaya fant hun tannklinikken som ligger høyest. Det er den eneste tannklinikken i Khumbudalen, og de behandler 1 300 mennesker i året fra hele Everest-området – tre-fire dagers gange i alle retninger. Hun fikk en omvisning av den lokale

tannlegen, og forteller at hun var positivt overrasket over klinikkens fasiliteter.

– Tannklinikken var mer moderne enn jeg hadde trodd. De jobber mye med outreach og forebyggende behandling, spesielt rettet mot barn. Jeg synes de hadde god standard, og de var opptatt av moderne behandling.

Klinikken ble bygget i 1991 for å forebygge tannproblemer i lokalbefolkningen langs vandreruten til Everest Basecamp. Små barn med store smil og fjellklatrere med lomma full av sjokolade viste seg å være en dårlig kombinasjon, som gikk ut over den lokale tannhelsen.

Som tannlege var det helt uaktuelt for Solveig å dele ut godteri underveis, men hun ønsket å vise respekt for lokalbefolkningen og bidra der hun kunne.

– Løsningen ble å bestille masse tannbørster fra et depot, og dele ut. Jeg startet alltid med å si «Hei, jeg er tannlege», og så spurte jeg foreldrene om lov før jeg delte ut tannbørster, forteller hun.

Respsjonen på de myke, fargesterke, alderstilpassede tannbørstene var overveldende.

– Barna ble så glade, og dette var også noe foreldrene satte pris på.

Et av minnene hun trekker frem var på vei tilbake fra Gokyo Ri. Hun var syk, men måtte innom en kiosk og kjøpe

Vill natur rett utenfor døra. Med en gang Solveig drar ut av Longyearbyen må hun ha med våpen og signalpistol i tilfelle isbjørn.
Foto: Maria Philippa Rossi

litt snacks. Der ga hun en tannbørste til en gutt. Da hun skulle videre, ropte han på henne.

– Han sto ved vannposten og smilte og vinket, og skulle vise meg at han visste hvordan han skulle bruke tannbørsten.

En opplevelse for livet

Da Solveig dro til Nepal tenkte hun at dette var en tur hun kom til å dra på én gang i livet. Nå planlegger hun å reise tilbake, og kanskje også ta med sønnene. For selv om hjemmet på Svalbard har vakker natur rett utenfor døra, var det å se Mount Everest i solnedgang en fantastisk opplevelse. Og møtet med menneskene og kulturen satte sine spor.

– Menneskene var glade, selv om de ikke hadde så mye å rutte med. Nepalerne er hjelpsomme og hengivne, og har en ro rundt seg som jeg aldri har kjent på før. Da jeg kom tilbake til Kathmandu etter å ha vært 12 dager i Himalaya, ville jeg bare tilbake til naturen og de bilfrie fjellene.

Solveig var alene på turen sammen med en guide og en porter. Hun spiste det samme som dem, nasjonalretten dalbat. Den består av linsjer, ris og suppe, og ga energi hele dagen.

Langs fjellstien inn mot Gokyo Ri er det bygget mange små templer som klammer seg fast i de bratte skråningene. Solveig snurret på bønnehjulene underveis, og brukte den nepalesiske hilsenen «Namaste» mye.

– Jeg følte at bare det å si ordene og sette hendene sammen ga en slags ro. Jeg følte på takknemlighet, for å kunne dele av meg selv til folk som trengte det, men også for å kunne få den roen jeg selv trengte. Jeg kom tilbake med fred og ro i sjelen.

Likheter med hjemme

Solveig kikker ut av vinduet på kaféen. Bak sykehuset kan man skimte Hiorthfjellet, som ligger og bader i strålende sol. Familien låner en liten hytte ved foten av fjellet, som hun besøker så ofte hun kan. I Arktis finner hun roen ved å sitte på hytteverandaen med en kopp te – og en signalpistol lett tilgjengelig – i tilfelle isbjørn.

– Svalbard har endret meg på det viset at jeg tør mer. Her går jeg ofte tur alene fordi jeg liker roen. Jeg er mer utforskende, og setter pris på å være alene i naturen. Det å utfordre meg med soloturer og se at jeg mestrer dem er givende.

Både Svalbard og fjellene i Nepal er isolert. Det er langt til større sykehus, og lang ventetid hvis det er krise.

– Men de fastboende i Longyearbyen er inkluderende og omsorgsfulle, akkurat som i Nepal. Kanskje det er noe med livet blant fjellene?